

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

w sprawie E. K. , K. K., I. N., wobec których umorzono postępowanie o czyn z art. 107 § 1 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 19 kwietnia 2023 r.,

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry ,

kasacji, wniesionych przez prokuratora na niekorzyść E. K., K. K., I. N. od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 11 kwietnia 2022 r., sygn. akt VII Ka 193/20,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Opolu

z dnia 16 grudnia 2019 r., sygn. akt II K 294/18,

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 16 grudnia 2019 r. (sygn. II K 294/18) E. K., K. K. oraz I. N. zostali uznani winnymi m.in. czynów z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 107 § 3 k.k.s. polegających na urządzaniu i prowadzeniu gier na automatach do gier o niskich wygranych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z organizowania zbiorowego uczestnictwa w grze hazardowej.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 11 kwietnia 2022 r. (sygn. akt VII Ka 193/20) w stosunku do oskarżonych w tym zakresie wyrok zmieniono - uchylono zaskarżony wyrok wobec każdego z oskarżonych w zakresie czynu z art. 107 k.k.s., eliminując z jego opisu, iż dopuścili się go w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z organizowania zbiorowego uczestnictwa w grze hazardowej, przyjmując, że stanowi on występki z art. 107 § 1 k.k.s. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 44 § 1 pkt 1) i § 5 k.k.s. postępowanie karne w tym zakresie w stosunku do każdego z oskarżonych umorzono.

Od tego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł prokurator, zarzucając wyrokowi *„rażące naruszenie przepisów prawa materialnego karno — skarbowego tj. art. 107 § 3 k.k.s. w zw. z art. 107 § 1 k.k.s. mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, poprzez nieprawidłową wykładnię znamion określających czynność sprawczą i przedmiot bezpośredniego działania, skutkującą uznaniem, że w realiach przedmiotowej sprawy nie zostały spełnione przesłanki pozwalające na uznanie kwalifikowanego typu określonego w przepisie art. 107 § 3 k.k.s. w zw. z art. 107 § 1 k.k.s. bowiem pod pojęciem „organizowania zbiorowego uczestnictwa w grze hazardowej”, zdaniem Sądu, „należy rozumieć takie działanie, które umożliwia jednoczesny udział zbiorowości osób w takiej grze, przy wykorzystaniu jednego lub wielu urządzeń”, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu art. 107 § 3 k.k.s. w zw. z art. 107 § 1 k.k.s. o charakterze blankietowym w powiązaniu z analizą przepisów bazowych obowiązujących na dzień naruszenia dekodowanej z danego przepisu karnego normy sankcjonowanej, prowadzi do wniosku, że ustawodawca prawa karnego skarbowego wyraźnie objął kryminalizacją organizowanie zbiorowego uczestnictwa w grze na automacie o niskich wygranych, świadomy uwarunkowań związanych z możliwością prowadzenia gry na takim automacie wyłącznie przez jedną osobę oraz ograniczeniem dopuszczalnej liczby tych automatów do trzech w jednym punkcie, zatem zaprezentowana interpretacja przez Sąd warunkująca przyjęcie „organizowania zbiorowego uczestnictwa w grze hazardowej” o jakim mowa w art. 107 § 3 k.k.s. od „jednoczesnego udziału zbiorowości osób w grze” pozostaje w sprzeczności z jednoznaczną treścią przepisu, natomiast do wyczerpania znamienia „działania w celu osiągnięcia*

korzyści majątkowej z organizowania zbiorowego uczestnictwa w grze na automacie do gier o niskich wygranych” dochodzi na skutek motywowanej uzyskaniem korzyści majątkowej organizacji uczestnictwa (oferty) skierowanej do otwartego, szerokiego, nieokreślonego kręgu (zbioru) osób korzystających w lokalach gastronomicznych, handlowych, usługowych z gry oferowanej na urządzeniu zarejestrowanym, jako „automat do gier o niskich wygranych”, który w rzeczywistości pozwalał na uzyskanie jednorazowej wygranej wyższej od maksymalnej dopuszczalnej wygranej oraz na grę za stawkę wyższą niż dopuszczalna i w związku z tym nie spełniał wymogów technicznych zgodnych dla automatów podlegających przepisom art. 2 ust. 2b ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych, a następnie art. 129 ust. 3 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, w którym suma obstawionych stawek wrzuconych do automatu na skutek zbiorowego uczestnictwa w danej grze, o określonym parametrze wypłacalności, miała wpływ na dochodowość urządzeń, co umożliwiało organizatorom osiąganie korzyści majątkowej, zaś błędna wykładnia doprowadziła do zakwalifikowania przez Sąd Odwoławczy czynów oskarżonych jako występków z art. 107 § 1 k.k.s., a następnie na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., wobec stwierdzenia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., uchylenia wyroku wobec oskarżonych E. K., K. K. oraz I. N. o przypisane im w pkt 2, 8 i 14 występków i umorzenia postępowania karnego w tym zakresie z powodu upływu z dniem 15.12.2019 r., wskazanego w art. 44 § 1 pkt 1) w zw. z § 5 k.k.s., dziesięcioletniego terminu przedawnienia karalności tych występków.”

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Opolu.

Stanowisko to zostało podtrzymane przez Prokuratora na rozprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym.

Kasacja Prokuratora sprowadzała się do polemiki z poglądem na wykładnię pojęcia „zbiorowego uczestnictwa w grze hazardowej” z art. 107 § 3 k.k.s. przyjętą

za podstawę rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego. Ten ostatni zmieniając wyrok Sądu meriti wskazał, że niedopuszczane byłoby prezentowanie wykładni językowej, która zrównywałaby znaczenie pojęcia „zbiorowy” z przymiotnikiem „powszechny”, tak jak miało to miejsce w judykatach cytowanych przez Sąd I instancji. Powołując się na znaczenie zwrotu „zbiorowy” w języku ogólnym, wskazano, że może chodzić w zależności od kontekstu o zbiór zamknięty i ściśle określony, ale musi charakteryzować się mnogością podmiotów występującą jednocześnie. Za egzemplifikację tego rozumienia w powszechnym użyciu tego zwrotu, Sąd odwoławczy podaje takie przykłady użycia przymiotnika „zbiorowy” jak „pozew zbiorowy”, „transport zbiorowy”, czy „zakład zbiorowego żywienia”. Konkluduje te rozważania stwierdzeniem, że „znamie „zbiorowe uczestnictwo” nie może być utożsamiane z „powszechnym uczestnictwem”, choć czasami nie będzie się to wykluczało, pod tym jednak warunkiem, że powszechność będzie się wówczas łączyła z jednoczesnym występowaniem wielu osób (wskazany powyżej pozew zbiorowy), czy też z dostępnością dla otwartej grupy osób występujących jednocześnie (przywołana powyżej stołówka, autobus miejski, czy np. koncert odbywający się na stadionie).” Na gruncie art. 107 k.k.s. zdaniem Sądu organizowanie zbiorowego uczestnictwa w grze hazardowej należy rozumieć takie działanie, które umożliwia jednoczesny udział zbiorowości osób w takiej grze, przy wykorzystaniu jednego lub wielu urządzeń. Nie będzie więc nim umożliwienie udziału w grze hazardowej co prawda wielu osób, ale w różnym czasie, a więc nie udziału w tej samej grze hazardowej, ale w takiej samej, w żaden sposób niezwiązanej z grą rozgrywaną przez innego gracza. Wszystkie automaty należące do O. Sp. z o.o., umożliwiały jednoczesną grę wyłącznie jednego gracza.

Prokurator nie zgadza się z takim kierunkiem interpretacyjnym prezentując alternatywny sposób wykładni omawianego znamienia, posiłkując się m.in. historią legislacyjną art. 107 k.k.s i powiązanych z nim przepisów ustawy o grach hazardowych. Z uwagi na brzmienie nadane przepisowi art. 107 k.k.s. ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 774), Prokurator wskazuje, że ustawodawca prawa karnego skarbowego wyraźnie objął kryminalizacją organizowanie zbiorowego uczestnictwa

w grze na automacie o niskich wygranych, świadomy uwarunkowań związanych z możliwością prowadzenia gry na takim automacie wyłącznie przez jedną osobę oraz ograniczeniem dopuszczalnej liczby tych automatów do trzech w jednym punkcie, odmiennych warunków urządzania od dwóch pozostałych kategorii. Na ten kierunek wykładni w żadnej mierze nie wpłynęła zmiana treści art. 107 k.k.s. dokonana ustawą z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U.2009.201.1540), która eliminowała ze znamion 107 § 1 i 3 k.k.s. pojęcie „automat do gier o niskich wygranych”, gdyż ustawa wprowadzała w art. 53 § 35a k.k.s. definicję, wedle której „ilekroć w ustawie jest mowa o „automacie” lub „grze na automacie” rozumie się przez to także odpowiednio „automat o niskich wygranych” lub „grę na automacie o niskich wygranych” w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych”.

Analiza uzasadnienia kasacji prowadzi jednak do wniosku, że Prokurator błędnie interpretuje wskazane przez siebie przepisy. Uznaje bowiem, że skoro w drodze interwencji legislacyjnych ustawodawca wprowadził przepis, który penalizuje organizowanie zbiorowego uczestnictwa w grze na automacie o niskich wygranych, to uwzględniając, że co do zasady z takiego automatu (wobec jego właściwości konstrukcyjnych) korzystać może tylko jedna osoba - znamię „zbiorowe korzystanie” musi być interpretowane w pełnym oderwaniu od swojego językowego znaczenia, w istocie jako synonim zwrotu „powszechne uczestnictwo”. Taki sposób rozumowania nie jest zasadny, gdyż prowadzi do nieuzasadnionego odejścia od prymatu wykładni językowej w prawie karnym i pełnej relatywizacji zwrotów języka ogólnego w zależności od potrzeb kryminalnopolitycznych. Umyka Prokuratorowi, że w istocie da się pogodzić aktualne brzmienie art. 107 § 3 k.k.s. z grami na automacie o niskich wygranych, bez narażenia się na zarzut błędu w procesie wykładni. Jeżeli w istocie ustawodawca uznał, że należy karać także organizowanie zbiorowego uczestnictwa w takiej grze, oznacza tyle, że miałyby to miejsce, gdyby taki automat oferował możliwość wspólnej gry wielu osób w jednym czasie. Wykładnia zaprezentowana przez Sąd odwoławczy jest jak najbardziej prawidłowa i Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni ją podziela. Zachowuje ona bowiem charakter gwarancyjny. Odejście od rezultatów interpretacji językowej tekstu prawnego jest możliwe jedynie, gdy prowadziłaby ona do aksjologicznie

nieakceptowalnych rezultatów, ale cały kontekst normatywny analizowanego zwrotu pozwala na przyjęcie odmiennego rezultatu, który jednakowoż musi mieścić się w cieniu semantycznym tego zwrotu. Innym przypadkiem jest wprowadzenie do ustawy słowniczka, który autonomicznie (ale przy tym w sposób jasny) nadaje określonym pojęciom znaczenie odmienne od tego charakteryzującego język ogólny. Z tym drugim przypadkiem nie mamy w niniejszej sprawie do czynienia, a pierwszego warunku nie spełnia stwierdzenie, że zakres odpowiedzialności karnej w przypadku urządzenia do gier o niskich wygranych byłby wąski. Nie jest rozwiązaniem aksjologicznie absurdalnym, że z uwagi na konstrukcyjne cechy pewnych automatów do gier nie da się na nich prowadzić zbiorowych rozgrywek. Na tej kategorii nie, ale na innej (konstrukcyjnie do tego przystosowanej) już tak.

Wobec tego w niniejszej sprawie zasadnie uznano, że nie doszło do spełnienia znamion typu kwalifikowanego, gdyż na automatach, o których mowa w niniejszej sprawie do takiego z przyczyn techniczno-organizacyjnych dojść nie mogło.

Należało zatem orzec jak w sentencji.

[SOP]

[ms]